

PREDICATORIULU

Sateanului Romanu.

FOIA BASERICÉSCA

pentru predici si articlii din sfer'a basericésca.

Striga cu taría si nu incetá
Cá trimbít'a-ti inaltia vócea t'a!
Isaia c. 58 v. 1.

La inmormentarea unui jude comunalu.

(Urmare si fine).

Totu-odata, pre langa padirea dreptatiei la facerea judecatiei se recere întieptiune, acarei'a inceputu este fric'a lui Domnedieu; ér' celu cu fric'a Domnului, — carele insusiu onoredia poruncile legei lui Domnedieu, va spori sí in intieptiune, cá se póta scóte la lumina adeverulu intre cei, carii se céta intre sene si se dau spre a fi judecati; bá radiele întieptiunei trebuie se strabata sí prin nuorii cei mai grosi ai vicleniei, a însielatiuniloru sí a reutatiei, cu cari vréu unii a acoperi sant'a dreptate, cá se o véda lumea si se se bucare de dens'a cá de celu mai scumpu margaritariu. . . .

Vediut'amu pre unii si altii intiepti de alt'mentrea si fórte iscusiti de a aflá adeverulu inca sí in lucrurile seau cauzele celea mai neintielese; dar' dorere! togm'a unii ast'feliu de judecatori prin cev'a dania, seau partinire necuviósa numai la unulu si nu pre partea dreptatiei . . . au devenitu faciarnici si judecatori nedrepti, cá precumu dice Intieptulu Solomonu: „Foculu lamuresce aurulu, ér' aurulu probéza anim'a omului!“

Fia dara anim'a Judelui mai fierbinte spre dreptate, decâtu se lacoméscă ace'a la dania, seau se tréca cu vederea ochiloru relele, seau se aduca judecata nedrépta gur'a lui. (Pericles).

Judele celu dreptu, la fiesce-care i-i edice sententi'a dupa cum i-se cuvene, totu-dé-un'a cauta mai antaiu in laintrulu seu candu voiesce a edice judecat'a, precumu dice renumitul nostru strabunu Cicero : „cà n'ar' pecatui' cu cunoscienti'a lui in contra adeverului, neci atunci, candu in veci nu i-ar' scineme reutatile lui“ ¹⁾. Unu asia judecatoriu seau jude de buna-séma nu se va uitá la mita, la dani'a nemenui, si in urma, de si cutéza cene-v'a din judecata drépta a face nedrépta, elu este leniscitu cu sufletulu seu — precumu dice profetulu Eremi'a : „Pre pólele vestimenteloru lui nu se afla sangele celui nevinovatu“ ²⁾.

Venia la unu jude cu unu sufletu asia dreptu ori care dose-dítu, cà-ci va aflá mangaiare ; fia bogatu ori seracu, fia veduva seau orfanu, intr'o forma 'si voru aflá la densulu ace'a ce cauta — dreptatea. —

Onórea lui 'si-o pórtă cu blândétia omenésca, cu iubire cresp-tinésca, si sosindu la capetulu vietiei lui va poté dice cà „nemicu nu me odihnesce mai tare, neci 'mi face onóre mai mare, decâtu ace'a, cà eu in viéti'a mea neci unui cetatianu nu i-am casiunatu prin gresiél'a mea se pórtă haine de giele.“ (Pericles).

Unu atare jude cu totu dreptulu va poté strigá cu Neemi'a profetulu : „Aduti amente de mene Domnedieule spre bene pentru tóte, câte am facutu poporului acestui'a“ ; dupa atâtea judecati drepte ce a facutu elu altor'a in viéti'a s'a, 'si va aflá si elu la a-Totupoterniculu Domnedieu

¹⁾ Cartea de Off. III. 8.

²⁾ Erem. C. II. v. 34.

judecat'a, carea i-i va dice: „Fiendu-cà lacomia n'a intratu la anim'a t'a, neci a-i primitu dani'a cuiv'a, cá se partenesci celui fora-de-lege pentru aur, n'ai facutu cuiv'a judecata silnica fora temeiu, neci a-i stricatu pre nemenea, a-i fostu omu dreptu, . . . primesce-ti acumu drépt'a resplatire, si intra intru bucuri'a Domnului teu!“ Aminu.

Gregoriu Cardosiu,
Paroculu Biczului.

Predic'a XVIII.

Despre Defaimare.

(Clevetire. Calumniare)*).

„Nu defaimáti unulu pre altulu fratiloru! cá celu-ce defaima pre de-aprópele si judeca pre fratele seu, defaima legea si judeca legea.“

Jacobi c. IV. v. II.

Caus'a principala a pecatelor e ace'a, cá ómenii nu liéu la drépt'a judecata reutatea lor, nu scrutéza sorgentele acelor'a si neci nu cugeta la urmarile triste ce venu din tr'ensele, cá-ci déca amu cercá cu de-amenuntulu numai sorgentele unoru pecate, adese-ori acést'a ar' fi destulu cá se ne retienemu dela facerea acelor'a.

Voiu graí dara astadî, Iubitii miei, despre unu pecatu fórte latitu intre omenime, care nu se lié in consideratiune si de care nu se feresce neci unu omu; voiu graí adeca despre pecatulu defaimarei si a clevetirei.

E de miratu, cá de pecatulu acést'a — de-sí e celu mai urítu, dediositoriu si mustratoriu de conscientia — fórte pucinu ne pasa, si asia dicundu predomnesce in noi.

*) Se póte folosi in ori-ce tempu.

Fie-care omu doresce a-si sustiené onórea nepatata, si nisuesce a delaturá tóte, prin cari acést'a s'ar' micusiorá, si totusi facia cu deaprópele nostru aratamu contrariulu . . . ; ne place se nu se indoiésca nemenea despre onestitatea nóstra, si totusiu noi unde numai ni-se dà ocaసిune prin defaimari si clevetiri nisuimu a detrage din onórea si numele celu bunu alu deaprópelui nostru, — acusi dícemu cev'a reu despre densulu de-sí e nevinovatu, acusi câte o mica gresiéla alui o marímu si o spunemu altor'a cu adausaturi nedrepte, ér' faptele si insusíriile lui ce suntu demne de lauda le retacemu, nu le neci amentímu.

Unii începédu a laudá pre deaprópele seu, 'si gata cuventele s'ale cu defaimari, dicundu : omulu cutare e bunu, economu sirguintiosu, traiesce cu soci'a s'a in pace, dà crescere buna prunciloru sei, inse e dauna cà bé pré multu si se atenge si la bunurile altor'a ; lauda câte-o fetióra dicundu : e frumósa, curata, istétia, ascultatória, dar' in fine adaugu alte-celea, prin ce strica totu ce au dísu bene despre dens'a. — Unii incepu cu compatimírea si 'si inchia cuventele cu defamari, ne pare reu — dícu densii — cà unu insu dintr'unu neamu atátu de vestitu, care ar' poté fí celu de antaiu omu in satu, 'si strica omení'a cu beutur'a, — de sí numai singuru odata l'au vediutu beatu.

Suntu apoi de acei'a, cari si faptele cele mai naturale le judeca de rele, asia de esemplu, déca cene-v'a e ageru 'lu numescu sburdalnecu ; déca cutare muiere vorbesce cu afabilitate cu unu barbatu, ori unu barbatu cu o muiere, dícu cà 'si-su dragi unulu altui'a ; déca cene-va numai odata a gresitu, si parentu-i de-o mía de ori reu pentru gresiél'a s'a, densii totusiu 'lu clevetescu si defaima pana traiesce.

Ast'feliu strícamu si intinàmu onestitatea si numele celu bunu alu deaprópelui nostru. Si acestu lucru e mai dorerosu pentru-cà I. Defaimarea e unu pecatu fórte urítu si dediositoriu, II. pentru-cà daunele provenite din defaimari si clevetiri fórte cu greu se

potu repará, si in urma acelea ducu sufletulu nostru la perire. — Despre-ce pana ve voiu graí fíti cu luare amente!

I.

Defaimarea seau clevetirea e unu pecatu fórte urítu si dediositoriu. — Despre acestu pecatu se díce in sant'a scriptura: „Pazití-ve de defaimarea carea nemicu nu folosesce si oprítí-ve limb'a de clevetiri“! ¹⁾ ér' in altu locu: „Se nu ambli cu viclesiuguri intre neamulu teu, si se nu te intaresci asupr'a sangelui deaprópelui teu“ ²⁾. — Apoi santulu Joanu gura-de-auru intr'o vorbire a s'a graindu despre omulu care e defaimatu, díce: „Omulu pre care-'lu graiesci de reu ori 'ti este amicu bunu, ori inamicu, ori neci amicu neci inamicu, cì-'ti este disinteresatu. — Déca-'ti este inamicu, e securu cà seau invidi'a, seau ur'a te face cá se graiesci reu de elu, ér' acest'a totu-de-un'a s'a tienutu de unu lucru dediositoriu; cà-ci ori-si-cum ti-ai infrumsetiá vorbele tale, cei ce te voru ascultá sciendu cà graiesci despre inamiculu teu, nu te voru crede, cì voru gándí in sene: acest'a graiesce din ura, cà-ci alt'cumu nu ar' díce atâtea rele despre deaprópele seu, cì pentru cà-i este inamicu defaima in densulu acelea, ce alt'cumu ar' fi a se laudá; de aici urméza apoi cà, cei ce te asculta nu numai cà nu-ti dáu crediementu, cì din contra ti-ai facutu inaintea loru opiniune rea, si voru compatimí slabitiunile t'ale. Oh, ce lucru dediositoriu!

Din contra, déca acel'a pre care 'lu defaimezi, 'ti este amicu bunu — cà-ci cene e scutitu de limb'a defaimatoriului si a clevetitoriului? — ce nimerniciá e dela tene a graí in contr'a amicitiei? Ce lucru dediositoriu e a defaimá pre acel'a, pre care ar' trebui se-lu aperi! a bat'jocurí inaintea altor'a pre acel'a, pre care in

¹⁾ Intiept. Solom. c. I. v. 11.

²⁾ Cartea III. I. Moisi c. IX. v. 16.

fația 'lu-laudă! Dar' óre pòte-se întâmplá asia cev'a? Dá, Iubitii mei, suntu ómeni, acároru limba nu crutia neci amicu, neci frate, má neci parenti!

Dar' se dicemu, cá: acel'a, pre care-lu clevetescu este pentru teñe disinteresátu, adéca nu-ti este neci amicu, neci inamicu, óre nu este dediositoriu a cálcá in' pètióre omení'a unui atare omu? Déca elu nu-ti este neci amicu, neci inamicu, pentru-ce 'lu clevetesci? pentru-ce te scoli in' contr'a lui? Déca elu n'a gresitu in' contr'a t'a, pentru-ce gresesci tu in' contr'a lui? Ce ti-a facutu cá-ti ascutiesci dèntii in' contr'a lui? Dfci cá n'ai nemica in' contr'a lui, dar' atúnci pentru' ce-lu clevetesci? Spune-mi au acest'a nu e lucru dediositoriu? . . .

Se mergemu mai departe, si se vedemu armele, cu cari se lupta clevetitoriulu! — Cu o arma, cu carea a se luptá totu-dé-un'a s'a tienutu de cea mai mare rusine, adéca cu arm'a limbei s'ale; acést'a e sagét'a si sabi'a cea cu dóue taisiuri, cu care clevetitorii taia in' tóte laturile fora neci o crutiare, fora neci o consideratiune. „Fíii ómeniloru — díce profetulu Davidu — dèntii loru arme si sageti, ér' limb'a loru sabia ascutita“ ¹⁾. Si cene s'a luptatu mai antaiu cu acésta arma? deavolulu, despre care se díce in' sant'a scriptura cá: „a fostu ucigasiu dela inceputu“ ²⁾. Ucigasiu nu cu arma cí cu limb'a. — Si óre pòte fi arma mai dediosítoria decátu acést'a? O nu! Éta ce díce si profetulu Eremia despre inamicii cari s'au scolaru asupr'a lui, cá acei'a au dísu: „veniti se-lu batemu pre elu cu limb'a nóstra.“ — Asia facu tóti clevetitorii, cu arm'a cea mai urita, cu limb'a voiescu si nisuescu a omorí omení'a deaprópelui loru.

Se vedemu acumu, ce tempu 'si alege clevetitoriulu spre de-

¹⁾ Psalm. LVI.

²⁾ Joanu c. VIII.

faimarea deaprópelui seu! — Veti cugetá dóra cà va defaimá pre deaprópele seu in facia; o nu! clevetitoriulu alege tempulu si inca chiar' acelu tempu, candu deaprópele seu nu e de facia, neci altulu care l'ar' poté aperá, — intr'adeveru lucru dediositoriu este acest'a : a defaimá pre acel'a ce nu e de facia spre a se poté aperá!

Dreptu ace'a suntemu detori a aperá pre ori-cene in contr'a clevetitoriloru, si déca nu facemu acést'a si din contra ascultamu cu placere vorbele clevetitoriului, ne facemu partasi pecatului lui. „A datu Domnedieu porunca fiacàrui'a faci'a deaprópelui seu“, adeca, cà in totu loculu si la tóta intempra-re se aperàmu pre deaprópele nostru, si ori se nu ascultàmu pre cei ce clevetescu, ori se-i confruntàmu.

Si pentru-cà se afla si de acei'a, cari apara pre cei defaimati, clevetitoriulu pórtá fric'a cea mai mare de unii cá acesti'a; apoi cá se se mantuésca de densii, antaiu : clevetesce in ascunsu, prin ce dovedesce cà nu e omu de omenía cì unu nimernicu, asemenea buhei de nópte, carea nu cutéza a se aretá la lumin'a sóre-lui. Despre unii cá acesti'a díce sant'a scriptura: „cá sierpele ce musca in ascunsu cu nemicu e mai diosu celu ce clevetesce in ascunsu.“ A dóu'a clevetitoriulu cérca a se face placutu si beneprimitu, pentru acea-'si infrumsetiéza vorbele s'ale cu lingusíri, cu laude, cu compatimire, cu vorbe glumetie si cu semne dubie, cari strica si mai multu decátu cu-vente. A trei'a clevetitoriulu pretende cá se fía consideratu de omu de omenía, elu totu-dé-un'a compatimesce pre amiculu seu si díce cà numai pentru benele acelui'a 'lu graiesce de reu, inse acést'a o face din reutate si faciarnicia.

Dar' clevetirea nu numai cà e lucru urítu si dediositoriu, cì e reutatea cea mai mare atátu inaintea lui Domnedieu câtu sí inaintea ómeniloru. — S. Paulu apostolulu díce: „Pre síoptitori si graitori de reu i-a urítu Domnedieu.“ Dá,

cà inaintea lui Domnedieu e placuta numai iubirea, éi' clevetirea e contraria iubirei.

Reutate mare e si inaintea ómeniloru, — cà-ci ce ne póte supará, ce ne póte face mai multa reutate decâtu candu suntemu defaimati fora cá se ne potemu apará?! „Gróznicu e omulu limbutu in cetatea s'a“; intru adeveru e gróznicu, — dar' nu numai in cetatea s'a, ci in ori-si-care casa si in totu loculu, cà-ci elu pretotendenea sémena sementi'a urci si a discordiei. — Câte familii s'au ruinatu prin clevetitori, câti amici buni s'au facutu inamici nesuferibili, in câte familii a intratu discordia — si tóte acestea prin clevetitori! — Apoi ce se dicu despre acei'a, cari defaimarile s'alé le punu si pre chartia, le tiparescu, cá se infiga sageti si mai doreróse in cei bat'jocuriti, cá asia numele loru celu bunu se fía nimicitu si la posteritate!

Intru adeveru clevetirea este cea mai mare reutate.

Priviti-ve, iubitiloru mei, pre voi insi-ve! De câte neplaceri si necasuri v'ati fi mantuitu, déca nemene neci-odata nu v'ar' fi graitu de reu? si câte superari n'ar' fi avutu deaprópele vostru, déca nu l'ati fi defaimatu?! Clevetirile au instrainatu pre vecinu de vecinu, pre amicu de amicu, pre parenti de prunci, pre barbati de muieri, — dar' suntu nenumerate necasurile si superarile ce provinu asupr'a omenimei din gur'a clevetitoriloru! — In contr'a clevetirei insusi Imperatulul Davidu a esclamatu cu dorere: „Dómne mantuiesce-me de buzele nedrepte si de limb'a mintiunósa“!

Oh, suntu nenumerate daunele ce isvorescu din defaimari si clevetiri, — si totusiu e lucru de mirare, cà acestea suntu placute fórté multor'a dintre moritori.

Suntu si de acei'a, cari nu defaima pre deaprópele seu, inse le place a ascultá clevetirile altor'a, si acest'a éra e lucru de miratu; — cà-ci ce cugeti prietene, óre celu-ce defaima pre altii inaintea t'a, pre tene te va lasá nedefaimatu? Oh nu! Asia se

va portá elu si facia de tene, si pre tene te va defaimá inaintea altor'a . . . pentru-ce 'lu asculti dara cu atât'a placere? — Patrunsu de ast'feliu de cugete a esclamatu profetulu Davidu: „Toti s'au abatutu, toti netrebncici s'au facutu, nu e care se faca benele nu e neci unulu“! -- Si ce e mai mare netrebncicia decâtu defaimarea; cà-ci acest'a-i pecatulu, de care nu e scutitu neci unu pamenténu. Domnii si deregatorii celi mari, ómenii evlaviosi cari se potu ferí de alte pecate, ayutii cari de nemica n'au lipsa, toti unulu cá si altulu nu se potu retiené de defaimari!

Deci ve voiú aretá voue, I. m., daunele irreparabile ce provinu din clevetiri si defaimari, cari ducu la perire si sufletele nóstre, — deci fíti atenti!

II.

Porunc'a cea mai mare este: se iubimu pre Domnedieu si pre deaprópele nostru, de unde urméza cà avemu detorintie de ímplenitu atâtu facia cu Domnedieu, câtu si cu deaprópele nostru. Inse, dorere, cà-ci in locu se ímplenimu aceste detorintie, totu mereu gresímu si in contr'a lui Domnedieu si in contr'a deaprópelui nostru!

In contr'a lui Domnedieu potemu pecatúí fora cá se gresímu si in contr'a deaprópelui nostru; dar' in contr'a deaprópelui nu potemu gresí fora de a pecatúí in contra lui Domnedieu; — déca gresímu in contra lui Domnedieu, avemu se dàmú séma numai lui Domnedieu, — inse déca facemu reu deaprópelui nostru trebuie se ne impacamu atâtu cu Domnedieu câtu si cu deaprópele nostru, si inca din porunc'a lui Domnedieu, care díce cà: Domnedieu nu íérta nemenui, care nu se impaca cu deaprópele. — De aici urméza apoi, cà e mai usioru a se impacá numai cu Domnedieu, decâtu si cu Domnedieu si cu omulu; cà-ci spre a se impacá cu Domnedieu e destula penitenti'a cea adevérata, dar' pentru a face

destulu si lui Domnedieu si deaprópelui, afora de penitencia trebuie se ne impacamu si cu deaprópele nostru, si de acest'a ne tememu mai tare. — Si cu clevetirile gresímu atâtu in contr'a deaprópelui câtu si inaintea lui Domnedieu, si de ce ne tememu mai tare, de recompensarea deaprópelui nostru adeca de restituirea onórei lui pierduta prin clevetirile nóstre.

Tóte gresielele facute in contr'a deaprópelui nostru au urmari triste pentru mantuirea sufletelor nóstre, inse considerandu că defaimatoriulu e acel'a, care mai cu anevoie se detiermuresce la restituirea onórei deaprópelui seu stricata prin clevetirile densului, potemu dice că clevetirile si defaimarile asisderea ducu sufletele nóstre la'perire vecinica.

Déca ai instrainatu cev'a lucru alu deaprópelui teu, penitenti'a t'a numai asia va fi adeverata, déca vei redá deaprópelui teu lucrulu instrainatu ori vei dá lui atât'a câtu e pretiulu celui luat; — ast'felu déca ai nimicitu onórea deaprópelui teu prin clevetirile t'ale trebuie se-lu recompensezi si inca nu numai in parte ci cu totul, trebuie se te rogi de iertare spunendu-i: te-am defaimatu, ti-am stricatu numele celu bunu, te rogu iérta-me, sean: ti-am facutu dauna cu clevetirile mele, éta tí-o intornu!

'Mi vei spune că: acést'a nu o poti face, acést'a-i spre miciorarea t'a! Ér' eu 'ti respundu că precumu nu-ti curatiesci sufletulu teu de tin'a pecatului, asia totu vinovatu vei fi pana nu vei restituí onórea deaprópelui teu.

Déca l'ai graitu de reu pre deaprópele teu inaintea altor'a, inaintea acelor'a trebuie se-ti retragi cuventele; dar' 'mi vei dice că acest'a e unu lucru fórte greu si tu nu-lu poti face. Asia! 'Ti e greu a restituí onórea deaprópelui teu, dar' a-o nimicí ace'a nu ti-a fostu greu. Cugeti că lui nu i-a dorutu acést'a?!

Prin urmare numai asia te mantuiesci de pecatu, déca restituesci onórea nemicita a deaprópelui teu.

Clevetitorii cá se se mantuésca de respunsabilitatea faptelóru

s'ale voiescu in totu modulu a se escusá. — Unii dîcu : cà n'au fostu densii cei de antai, cari au graitu de reu pre cutarè si cùtare, — inse óre iertatu e a se dá dupa vorbele altor'a unde e sub intrebare onórea deaprópelui nostru ? Altii dîcu : cà cele spuse prin densii suntu adevèruri. Slaba escusare ! fórte slaba, cà-cipecatele altor'a nu e iertatu a le buciná ; spre ce ne invétia sí Mantuitoriulu Isusu prin sant'a evangelia dela Mateiu : „De va gresit in contr'a t'a fratele teu, mergi si-lu cërta pre elu intre tene si intre elu singuru“! — Apoi voi-amu óre noi, cá relele ce le facemu se se faca cunoscute la toti ?

In urma unii dîcu : cà densii numai au glumitu, si nu-'si aducu amente de daunele cele multe provenite din glume.

Cá se retacu alte escusari de acestu soiú, voiú spune inca numai ace'a : cà cei mai multi clevetitori se escusa, cum-cà densii au spusu numai unui amicu bunu gresielele deaprópelui lorú, nesciendu cà prin ace'a î-i voru stricá. O, ce reutate, ce escusare fora de neci unu folosu ! Óre iertatu-ti este, ca insusi inaintea amicului teu se-mi strici numele mieu celu bunu, seau dóra cugeti cà déca acel'a-ti e amicu bunu e lucru bagatelu 'a me defaimá inaintea lui ? cá si cum acelu amicu bunu alu teu n'ar' avé altu amicu, si cest'a éra altulu, care apoi vorbele t'ale le imprascia in totu satulu. Éta reutatea clevetiriloru sí déca acestea se intempla in celu mai mare secretu !

Se privimu in vr'ó dóue esemple daunele celea mari si ireparabile, cari provinu din clevetiri ! — O féta seraca, ce are o mama veduva si vr'ó dóue sorori, ar' avé lipsa mare de a se maritá, si póte cà ar' avé norocu, inse se apuca clevetitorii, o bat'jocurescu inaintea teneriloru, dîcu cà e seraca, nu se scíe portá in societati si altele de acestea, pana-ce cu totulu instreinéza pre cei, cari póte o-arú cere de sócia, si éta dens'a romane delasata, bat'jocurita si deimpreuna cu mam'a si sororile s'ale in cea mai mare seraciá, de, care déca se-ar' fi maritatu baremi in parte erá

scutita. Spuneti-mi, cene va repará daunele cáscigate fetei a-
celeia? Cene va scerge lacremile de dorere a maicei si a sorori-
loru s'ale?! Oh ingrozitoriu lucru e a privi la cei nimiciti fora
vin'a loru prin limbele clevetitoriloru!

Pacea dintre cei casatoriti mai totu-dé-un'a o strica limb'a
clevetitoria, cà-ci cei mai multi nu sciu seau nu voiescu a scíaltu
cev'a, decátu a se cuprende cu lucrurile altor'a; de aici urméza
apoi cà inaintea muierei graiescu de reu pre barbatu, ér' inaintea
barbatului pre muiere, — cari opoi in locu de iubire imprumu-
tata facu impútari unulu altui'a, se cértá, negliga economía si
crescerea prunciloru, — si adevéru ve spunu, cà am vediutu pre
mai multi casatoriti candu-va in stare buna, prin clevetiri deveniti
la sapa de lemnu, . . . spune-mi clevetitoriule cu ce vei repará
daunele aceloru casatoriti?

Altii graiescu de reu pre servitori si servitorie, caror'a ast-
feliu facundu-le nume reu, bietii nu-'su in stare a-'si afía stapánu,
si pieru cá cersitori; — má clevetitorii mergu si mai departe cu
reutatea loru, sioptescu despre nedreptatea judecatoriloru, de cari
apoi poporulu nu asculta; clevetescu despre preoti, facundu prin
acést'a dauna mare credentiosiloru, cari apoi n'au incredere in
preoti; — si óre tóte daunele casiunate acestor'a cu ce, si prin
cene se reparéza?

Dupa tóte acestea spune-mi acumu clevetitoriule, nu tremuri
la cugetulu, cà ai de a repará deaprópelui teu atâtea daune casiu-
nate acestuia prin tene? Nu te infiorezi la cugetulu, cà déca ace-
lea nu le vei repará, 'ti vei pierde sufletulu?!

Fericitu e dar' acél'a, care dupa cum díce sant'a scriptura:
„n'a lunecatu cu limb'a s'a si care s'a aparatu
de gur'a vicléna!“

Dreptu ace'a ve rogu, Iubitii mei, cá lundu acestea in con-
sideratiune pentru mantuinti'a si odihn'a sufletelorú vóstre, se ve
feriti de clevetiri si defaimari, si ve departati de aceli'a, càror'a

clevetirea le este pana de tóte dilele. Si déca cumv'a prin clevetirile vóstre a-ti facutu cuiv'a dauna, reparati fora amanare gresiél'a facuta. Nu graíti de reu pre deaprópele vostru, tienetî-ve de dical'a : „ce tie nu-ti place, altui'a nu face“ si in totu momentulu ve aduceți amente cà: prin clevetiri pecatuiti, si pecatulu duce la perire sufletele nóstre! Aminu.

Titu Budu,
v.-notariu cons.

Predic'a XIX.

Sublimitatea statului preotiescu *).

Din tóta anim'a t'a teme-te de Domnedieu
si onoréza preotii acelui'a!

Ecles. c. VII. v. 33.

Dóue detorintie mari si insemnate se prescriu omului prin aceste cuvente ale Intieptului Solomonu; dóue detorintie, fora de cari elu nu-si póte càscigá mantuintî'a sufletului seu, dóue detorintie fora de cari nu se póte apropiá de Domnedieu spre care trebuie se se nisuésca in tóta viéti'a s'a!

Din tóta anim'a t'a teme-te de Domnedieu, — éta, I. m., cuventele, prin cari ni-se aréta inalt'a nóstra detorintia càtra Domnedieu; onoréza pre preotii acelui'a, éta a dóu'a detorintia cuvenita sierbitoriloru lui, acelor'a, cari predica cuventulu adevेरului, prin care si fora de care omulu nu se póte conduce la fericirea eterna!

Si pre câtu se vedu a fi aceste detorintie ale omului de scumpe, pre câtu de pretiuite si insemnate, — pre atât'a suntu in dilele nóstre de uitate, parasite si neimplenite!

*) Se póte folosi decatra Vicari, Protopopi etc. la instalare de preotu; dar' mai bene pentru mulcomirea si alenarea poporului, care e in vrajba si colisiune cu preotulu.

Cercáti numai bene lumea de adí, si vi se va paré, cà au venitú dílele cele de a poi, predise de santulu Apostolu Pavelu (Timot. III. 1, 8.) Au nu in dílele nóstre veti afá pretotendenea ómeni iubitori de sene, iubitori de argentu, adeca de acei, cari nemicu dându pre sant'a credentia, pre invetiaturele preotului, pre insusi numele lui Domnedieu, — se nisuescu intr'acolo, cá pre ori ce cãli nedrepte se-si agonisésca síe-si avere si nume desiertu?! Au nu in dílele nóstre veti afá ómeni maretí, sumeti, hulitori, neascultatori de mai marii lorú, necurati, adeca: de acei, cari amagiti si îngâmfati prin desiertatiunile lumei, 'si redica fruntea lorú pré susu catra ceriu nevrèndu a scí de nemicu ce e santu, ce ar' fi bunu si folositoriu pentru mantuinti'a sufletului lorú, si ast'feliu de Domnedieu nu se temu — de ómeni nu se rusínéza?! Dorere, tóte cuventele Apostolului suntu implenite in dílele nóstre!

Astadi ómenii nu se temu de Domnedieu, adeca nu-lu adoréza asia, precumu ar' trebui, 'lu uita cu totulú împinsi fiendu pre calea ratecirilorú; pre preoti, ce suntu propoveduitorii cuventului lui Domnedieu nu-i asculta, bá î-i urescu si clevetescu in totu modulu.

Pecate aceste, I. m., ce striga catra ceriu, ce duçu la perire. Si ce voiú díce candu vedu, cà acestea pecate nu se invèrtescu numai prin cercurile mai inalte, pre unde invetiatur'a cea ratecita si gresita a ómeniloru de adí î-i nebunesce in câtu uita si de Domnedieu, cà cà ele au strabatutu, — si stràbatu de pre dí ce merge, — si in mass'a poporului nostru cea nestricata pana acum'a; ce voiú díce candu vedu, cà insusi poporulu nostru 'si redica arm'a contr'a preotiloru sei, cari î-i suntu lui dati de insusi Domnedieu cà se-lu conduca pre plaiulu fericirei; ce voiú díce, candu vedu, cà chiaru si poporulu nostru in locu se-si onoreze preotii sei dúpa cuvenentia, î-i bat'jocuresce, hulesce si espune risului lumei?!

Me dóre preste acést'a ratecire a poporului nostru, — me dóre candu vedu si adî, cà se afla urmatori de a Carturariloru si Fariseiloru faciarnici, cari déca nu potu hulí pre Christosu pre facia — 'lu hulescu si bat'jocurescu prin ace'a, cà nu onoréza si nu asculta pre preotii sei, cari suntu tramisii si legatii sei aci pre pamentu !

Ve voiú aretá dreptu-acea cu acést'a oca siune cum-cà statulu preotiescu e deregutori'a cea mai înalta aci pre pamentu si cà prin urmare trebue onoratu dupa cuvenentia. Ve voiú aretá, cà greu pecatuescu acei, cari 'si batu jocu de preotíme, chiar' sí atunci, candu in unii preoti s'ar' aflá cev'a gresieli si smentéle.

Noi onoramú (cinstimú) pre cenev'a in trei fórme seau din trei respecte : Seau pentru vrednici'a la carea a ajunsu, seau pentru deregutori'a ce-i s'a incredentiatu, seau in fine pentru persón'a ce o representéza ori alu càrui'a locu 'lu suplesce. Din aceste trei respecte s'au indatenatu ómenii a onorá pre anumite persóne, seau pre un'a mai tare cá pre alta.¹⁾

Aceste trei inse câtu suntu de sublime in preoti. In tóte trei respectele se compete preotiloru cea mai mare onóre din partea ómeniloru. Acest'a e defectulu crestiniloru de astadi. Acestea trei fiindu-mi obiectulu cuventarei mele de astadi, ve rogu fíti cu luare amente !

Déca vomu luá la drépta socotintia ori vrednici'a, ori deregutori'a ori persón'a pre carea o representéza si infaciosiéza preotii asia e de sublimu si maretíu statulu preotiescu in câtu in lume asemenea nu se afla. Si de aici preotiloru li-se cuvene o stima deschilinita.

Sublima e vrednici'a preotiloru, pentru-cà ce-'su preotii dupa sant'a scriptura? Lumin'a lúmei si sarea pamen-

¹⁾ dupa P. Alexiovics Basilius.

tului, pastorii, grigitorii turmei lui Christosu, tâlcuitorii taineloru domnedieesci, trâmbitiatorii dreptatii, mai multu: ajutatorii lui Domnedieu in câscigarea sufleteloru, fundamentulu maicei baserice, secretarii intimi alui Domnedieu; imperatii si angerii Domnedieului celui a deveratu!

Tóte aceste se potu documéntá si arató din sant'a scriptura si istori'a popóraloru. — Santulu Joanu in mai multe locuri dice: „Domnedieu in asia statu a pusu pre preoti, cá se domnésca si se imparatiésca pre pamentu. Santulu Petru dice: „Ér' voi sunteti generatiune alésa, imperatiá preotiésca, nému santu“ ¹⁾. De aici invétiá santii parenti, cá e cu multu mai vrednicu lucru a fi preotu, decâtu principe seau imperatu. Santulu Ignatiu dice: „In loculu antaiu se cuvene onóre lui Domnedieu, — in alu doilea preotiloru si in alu treilea regiloru.“ — Imperatulu Constantinu I. inaintea càrui'a déca acusá cene-va pre vre-unu preotu dicé: „Preotii asia suntu dati popóraloru cá Domnediei, — de ace'a nu se cuvene se-i judece alt'cenev'a afora de Domnedieu.“ Ce se dîcu mai multu? — Domnedieu-Tatalu, candu a benevoitu a predice marirea fiiului seu, cuventele acestea le-a pusu in gur'a profetului seu Davidu: „Jurátu-s'a Domnulu si nu-i va paré reu, Tu esti preotu in vécu dupa rënduiél'a lui Melchisedecu“ ²⁾. Cu joramentu s'a prensu dara Domnedieu Tatalu, ca unulu-nascutu fiiulu seu va fi preotu si marirea lui in preotiá va stá cu deosebire. Si de-acea nu póte fi vrednicia mai mare, cá preotí'a. Se póta dara crestinii fora pecatu de móрте a desonorá pre preoti?

Dar' se mergemu la deregutorí'a preotiésca!

¹⁾ Epistol'a s. Petru c. II. v. 9.

²⁾ Psalm. CIX. v. 4.

Deregutori'a preotiésca, I. m., de ace'a e intemeiata de Domnedieu, cá preotii la santulu altariu, nu cá persóne private, cì in numele santei baserece fiendu prevediuti cu potere si auctoritate santa, se se intrepuna la Domnedieu, se se róge pentru iertarea pecatelor, pentru întórcerea pagâniloru, pentru invingerea santei baserece, pentru pacea lumii si a patriei, pentru insanetosiarea celoru morbosii, pentru mangaiarea celoru intristati, pentru cá diavolulu se nu aiba potere asupr'a nóstra, pentru cá se ni-se deschidia usile imperatíei ceriurilor. Acést'a e dara deregutori'a preotiloru, cá se fia mediulocitori la Domnedieu prin rogatiunile lor; acést'a e deregutori'a preotiloru, cá eli se fia instrumentele cascigarei mantuintiei nóstre si se departeze prin grigi'a loru tóta primesidi'a, ce ne amenentia; acést'a e deregutori'a preotiloru, cá ei prin invetiatur'a cea buna, prin admonitiuni si dogene, prin rogatiunile, prin esemplele loru cele bune si prin administrarea santeloru taine se-i abata pre ómeni dela reu si dela desiertatiunile lumii acestei'a, se-i indulcésca spre cercarea imperatíei ceriurilor, cá fia-care omu se se nisuéscá a fi perfectu (desevêrsitu), si nemenea se nu se indoiésca in ce'a ce i-ar' fi spre cascigareá fericirei ceresci. Semnulu seau sigilulu, cu care se insémna preotulu cu oca siunea ordenarei e nestersu. Prin acestu semnu capeta o potere miraculósa si dupla: potere asupr'a sufleteloru omenesci prin carea póte iertá pecatele si celoru intorsi la penitentia de nou le póte deschide imperatíea ceriurilor, potere, prin care vinulu si panaa o póte schimbá in scumpu sangele si pretiosu trupulu Mantuitoriului. „Cene póte iertá pecatele, déca nu numai singuru Domnedieu“ asia se intrebáu fariseii si carturarii candu Mantuitoriulu a dísu catra celu nepotentiosu: „Fíiule iértati-se tie pecatele tale“ ¹⁾. Cum, cum? Ce vorbesce omulu acest'a? Cene

¹⁾ Ev. dela Marcu c. II. v. 5.

póte iertá pecatele afora de Domnedieu? Si éta cà ori-care preotu ordenatu, fia cátu de desconsideratu si misielu inaintea lunei întregi — o póte face acést'a. „Càror'a veti iertá pecatele iertate voru fí si càror'a le veti tîené, tîenute voru fí“ dîce Mantuitoriulu catra preoti. — Acést'a e poterea preotiloru. Óre ce potere póte fí mai mare cá acést'a? — intréba santulu Joanu Gura-de-auru. Inse mai mare e poterea ce o au preotii chiar' asupr'a lui Domnedieu in servirea santei liturgie, candu densii jertfescu pre uniculu fiiu alu Tatalui cerescu cu deschiderea gurei loru. Care angeru este in ceriu, cu care Domnedieu a impartasítu acésta potere? Lumea pana astadi admira fapt'a profetului Elia candu a scoborítu focu din ceriu. Nu ne potemu mirá in destulu candu cetimu, cà de cuventele unoru santi au ascultatú animalele cele selbatece! Inse ce-'su tóte aceste minuni, déca le punemu in comparatiune cu ace'a ce face preotulu in tóta diu'a la altariulu Domnului. — Elu numai aceste patru cuvente dîce: „Acést'a e trupulu mieu“ si éta cà Domnedieulu ceriului si alu pamentului întregu cu domnedieirea si omenírea, cu trupulu si sufletulu se scobóra din ceriu si in acelu tempu si locu, aieve se presentéza in care, si unde voiesce preotulu. — Santulu Ambrosiu prefacerea panei si a vinului in trupulu si sangele Mantuitoriului nostru o asemena cu crearea lunei; pentru-cà precumu inainte de creare n'a fostu nemicu — nece ceriu nece pamentu, nece alte animale, fora numai la cuventulu lui Domnedieu „se fía“ s'au facutu; asia si inainte de prefacere, nu e nemicu, fora numai natur'a panei si a vinului. Inse la cuventele, ce le dîce preotulu „acést'a e trupulu mieu“ se preface in corpulu Mantuitoriului. Este deosebire între cuventele lui Domnedieu „se fía“ si între cuventele rostite de preotu: „acést'a e trupulu mieu.“ Ce deosebire? — Ace'a, cà la cuventele lui Domnedieu „se fía“ s'au facutu animale create si alte lucruri, inse prin cuventele ce le dîce preotulu, acel'a se

aduce înainte, carele a facutu tóte si prin care suntu tóte. Domnedieu a datu mai mare potere cuventelor, cari le rostesc preotulu, decátu cuventelor „se fía“, de cari s'au folositu la crearea lumei. Póte fi óre deregutoriá mai vrednica de onóre, mai sublima, mai domnedieésca, cá deregutori'a preotiésca?

Dara se trecemu la alu treilea respectu!

Cene e acel'a, acáruí persóna o representéza si infaciosiéza preotii? A cáruí invetiatura propoveduescu preotii? Nu e Domnulu ceriului si alu pamentului? Nu e Isusu Christosu? Nu e fiílu vecinicu alu Parentelui cerescu? — „Precumú m'a tramisu pre mene Tatalu si eu ve tramitu pre voi“ ¹⁾ díce Mantuitoriulu preotiloru; „Cene ve asculta pre voi pre mene me asculta, si cene se lapeda de voi, de mene se lapeda“ ²⁾. Ori-ce díce si face sant'a baserecá in iertarea pecatelor, in administrarea s. taine ace'a o lucrá, o face in numele Domnului nostru Isusu Christosu. Preotii suntu vicarií lui Christosu, transmisii lui. Nu li se cuvene dara cea mai mare onóre? Nu suntu detori crestinii a pastrá facia cu preotii cea mai mare reverintia? „Din tóta anim'a t'a teme-te de Domnedieu si onoréza preotii acelui'a“ ³⁾. Acésta porunca domnedieésca a fostu inca si in Testamentulu vechiú pentru preotii acelui-a, cari au fostu numai umbr'a preotiloru' de astadi. Si totusi in ce onóre mare au fostu umbrele, figurele acéste de preoti in Testamentulu vechiú! Din porunc'a lui Domnedieu preotii inaintea nemenui nu-'si luáu pelari'a, din porunca domnedieésca portáu pre Mitra o petea vêneta pre o laspede de piétra, pre carea erá inscriptiunea: „Santulu lui Jehov'a“, cá asia vediendu toti se onoreze pre preoti! — Judecat'a cea mai

¹⁾ S. Joanu ev. c. XX. v. 21.

²⁾ S. ev. Luc'a c. X. v. 16.

³⁾ Eccles. c. VII. v. 33.

inalta, in contra carei'a nemenea nu poté apelá si recurge, erá in man'a preotiloru si ast'feliu eráu siliti toti a ascultá de preoti, pentru-cà se pedepséu cu mórte, cari se scoláu in contra preotiloru. Asia au fostu pedepsiti cu mórte din partea lui Domnedieu Core, Datanu si Abironu, cà-ci s'au scolatu in contra preotiloru. Mân'a lui Jeroboamu s'a uscatu, pentru-cà a redicat'o asupr'a preotiloru. — Santulu Paulu, de-sí a sciutu, cà preotimea evreésca, nu mai are valóre, si cà numai dupa nume sustá inca, totusi s'a portatu cu celu mai mare respectu facia cu ea. Pentru-cà poruncindu Archiereulu Anania se-lu bata preste gura, a dîsu catra elu: „Bate-te-va Domnedieu pariete vâruitu“ ¹⁾. Inse cum i-au dîsu celi, cari eráu in giuru: „Ce, pre Archiereulu lui Domnedieu blastemi“? ²⁾ Atunci s. Paulu din tóte poterile s'a escusatu dîcundu: „N'am sciutu fratiloru, cà este Archireu, cà-ci scrisu este, pre mai marele poporului se nu-lu graesci de reu“ ³⁾. Insusi Mantuitoriulu nostru pana la mórte a datu onórea cuvenita preotiloru. — Cetimu in santulu evangelistu Joanu, cà odata Mantuitoriulu a sbiciuítu si típatu afora din baserica pre vendiatorii si cumparatorii, cari faceáu têrgu in cas'a Domnului. Si de ce preotiloru nu le-a facutu nemica? Óre nu ei eráu caus'a principala la acésta fapta? Óre nu ei concedéu têrgulu in cas'a Domnului pentru câsciguri mârsiavé? Pentru-ce i-a lasatu dara nepepsiti? Pentru-cà a portatu numele de preotu; pentru cá se arate poporului, cà sí elu este detoriu a onorá preotii!

Acumu, I. m., déca Domnedieu, déca Domnulu nostru Isusu Christosu, déca santii Apostoli, ast'feliu au onoratu pre preotii Testamentului vechiu, cari eráu numai umbrele, numai tipurile preotiloru Legei Nóue, au nu se cuvene cu atátu mai tare se

¹⁾ Fapt. Apost. c. XXIII. v. 4.

²⁾ Ibid. v. 5.

³⁾ Ibid. v. 5.

onoràmu pre preotii Domnului nostru Isusu Christosu? pre preotii Testamentului nou?!

Imperatulu Valentinianu, laudandu-se dîcé: cà, elu 'si pléca capulu inaintea preotiloru! Imperatii si domnitorii cei vechi ingenunchiau inaintea preotiloru si le sarutáu manile drepte. Despre celia-lalti credentiosi scrîe santulu Augustinu, cà-i tieneau santi pre preoti si 'si plecau capetele inaintea preotiloru, le sarutáu manile si imbraciasiau petiôrele!

Amu vediutu, cà preotiloru in tôte trei respectele: a vredenicieii, a deregatorieii si a persónei le compete cea mai mare onóre; amu vediu, cà sí vechimea le-a si datu onórea cuvenita. Se ne întórcemu acumu la dîlele nóstre, se vedemu, cà ôre noi mai buni suntemu seau mai rei, cá celi din vechime? — Nu multu trebue se ne spargemu capulu, cá se aflamu adevêrulu! Santulu Apostolu Paulu in epistol'a catra Timoteiu ¹⁾ dîce: „Si acést'a se scíti, cà in dîlele de apoi voru veni vremi cumplite, cà voru fi ómenii iubitori de sene, iubitori de argentu, maretii, superbi, hulatorii, neascultatorii de maimariiloru, necurati“ éra mai incolo contenua ²⁾ „In ce tipu Janis si Jambris s'au contrariatu lui Moise, asia si acesti'a stáu in contra adevêrului ómeni stricati fiindu la mente si lapedati din credentia.“ Éta cuvente dîse in véculu intunerecului, implenite in dîlele nóstre, in véculu lumineloru! Cà-ci cene propune adî invetiatur'a cea domnedieé-sca a Mantuitoriuului? Cene propoveduesce adî adevêrulu? au nu preotii? Si ce-'su preotii astadi? Óre lumea acésta, carei'a i place a se mandrí cu numele de civilisata, dà onórea cuvenita sta-

¹⁾ Timot. c. III. v. 1.

²⁾ ibid. v. 8.

tului preotiescu? Ore ce-'su preotii in dfilele n6stre inaintea lumii? — „N6i suntemu nebuni pentru Christosu“ d6ce marele Apostolu. Ce e statulu preotiescu astadi, acelu statu, care a remasu statornicu pre langa adeverulu lui Christosu, c6 stanc'a in munte?! — Oh, mi si gr6za a spune, preotii astadi suntu blastemati de toti, injorati, suntu jocarei'a si papusi'a 6meniloru, nebunii si minunile altor'a! „C6 si nesce gunoiu ne'am u facutu 6meniloru, toturoru lapedatura pana acum 'a“ d6ce s. Paulu. 6ta faptele fariseiloru si carturariloru continuate si duse la perfectiune din partea crestiniloru nostri! 6ta implenirea cuventelor santului Apostolu!

De unde vene acea, c6 unii dintre crestinii de adi nu vedu in ochi preotii? Si tienu lucru de diosu a fi intre preoti si numai cu diumetate gur'a vorbescu cu eli si abi6 le primescu salutarele? Si nu numai c6 nu-i deosebescu de cea-lalta multime, fora i-i tienu cu multu mai de diosu, i-i numera intre cei blastemati, si, pie-de-v6r'a! Ce voiesce lumea de adi, candu cu t6ta ocasiunea, si v6rsa veninulu asupr'a preotiloru? — Pre unii neferciti dintre crestini i audi dicundu: acestea-su vorbe popesci, fl6curi popesci, ce cugeta pop'a, acest'a e unu popa, e plena cas'a de popa, si alte de asemenea! De unde suntu aceste? de unde vene acea, c6 preotii de t6te partile suntu urgisiti? C6 unii f6rte cu mare placere asculta candu ceney'a vorbesce reu despre preotii? Unii t6te c6te rele audu si cetescu cu voi'a despre preotii si le ins6mna bene, le flecarescu in totu loculu cu t6ta ocasiunea, si inca cu ac6st'a nu se indestulescu, fora mai adaugu si dela sene c6te mentiuni si blastematii contra preotiloru. Erorile mi6i a cutarui preotu le m6rescu, si in contra toturoru legiloru le aplica la intregu statulu preotiescu! Ei nu cugeta c6 comitu pecatu strigatoriu la ceriu! O voi 6meni santiti alui Domnedieu, c6tu de tirana vi-e astadi s6rtea! Cu ce ochi privesce astadi lumea la voi! Ce face, candu

se intalnesce cu voi! Cu ce cuvinte, cu ce tonu ve agraescé! Căta e învidi'a asupr'a vóstra! Adí a fi preotu e tota una inaintea unoru ómeni stricati cu a fí o m u p r e p a d i t u ! Adí cum e cenev'a preotu indata e necioplitu, fora crescere si fora mente! Dar' asia merita preotii dela crestini? acésta li-e plat'a preotiloru? Pentru acést'a têlcuescu tainele ceresci? Pentru acést'a vestescu voi'a lui Domnedieu? si porunc'a domnedieésca „T e m e t e de Domnedieu si onoréza preotii acelui'a“; cuvintele Mantuitoriului „Cene se lapeda de voi, de mene se lapeda“?! Éta pecatulu lunei — in contra Ziditoriului seu!

Dar' póte cenev'a se díca, cà preotii de adí merita onóre, dar' suntu unii rei, fora Domnedieu, cu multu mai rei cá ómenii de rëndu, si acesti'a nece de cumu nu merita onóre. La acést'a respundu: 1.) Déca suntu preoti de acei'a, numerulu acelor'a e fórté micu. Domnedieu grigiesce de sant'a s'a baserica, si pastorii cei adevérati suntu cu multu mai diligenti, decátu se lase, ca iérb'a cea rea se crésca si se se inmultiéscá! E micu numerulu preotiloru acelor-u-a, mai alesu déca se va combiná cu multínea cea mare a crestiniloru, cari tóta víeti'a 'si-o petrecu in despretiuirea religiunei, in necercarea santei baserice si in fapte desmoralisatórie si necurate.

2.) Déca suntu preoti rei, totusi lucra pre nedreptu acei'a, cari despretiuescu statulu preotiescu! Au nu e dreptu, crestine, cà nu toti advocatii suntu aperiatori buni, nu toti judii legiuitori drepti, poti pentru ace'a condanná statulu loru? Au nu e dreptu, crestine, cà vedi unele femei prepadite, poti pentru acést'a urí pre mama-t'a, soru-t'a, fiic'a-t'a? Asia stà lucrulu si cu statulu preotiescu! Déca vedi preoti nedemni, n'ai dreptu a condanná statulu loru; cà-ci facundu-o acést'a pecatuesci amaru contra Mantuitoriului si Rescumperatoriului teu, carele a dísu: „Cene se lapeda de voi, de mene se lapeda.“ Jud'a a fostu

vendiatoriu, inse pentru acést'a nu potemu condamnă corulu apostolicu !

3.) Déca suntu preoti rei, póte chiar' crestinii suntu caus'a, cà-ci ast'feliu de preoti merita dela Domnedieu. — Tremuru candu cetescu cuventele Domnului : „Precumu e poporulu asia e si preotulu.“ ¹⁾ Pentru-cà acést'a atât'a insemnéza : poporu reu si necredetiosu, de óre-ce tu te-ai aplecatu la tóte fora-de-legile si pecatele, de óra-ce poruncile mele le-ai lapedatu, de óra-ce ti-ai inchisu urechile la cuventele mele, éta te voi lipsi de preoti buni si santi se n'ai indreptatoriu pre neme, si in piedépsa 'ti voiu dá ast'feliu de preoti, cari suntu asemenea tie. — Acést'a e o pedépsa domnedieésca !

4.) In fine déca suntu preoti rei urmeze crestinii cuventeloru Mantuitorului : „Tóte câte voru dice voue se paziti, — paziti si faceti, ér' dupa faptele loru se nu amblati“ ²⁾. Stimeze si iubésca persón'a loru, pentru-cà fia catu de impiu care-va preotu, semnulu celu santu 'lu are, preste care portile iadului n'au potere, elu totusi e un-sulu Domnului, e santulu santiloru, e Vicariulu lui Christosu. — Supusulu e detoriu a-si stimá mai marii sei nu numai déca suntu buni, cì si candu suntu rei ! Fíiulu e detoriu a-'si iubi parentii, si de ar' fi acei'a rei ! Asia stà lucrulu si cu preotii !

Dupa-ce amu vediutu statulu celu maretiu alu preotiloru, dupa-ce amu privitu vrednicí'a loru, amu vediutu si portarea unoru ómeni orbiti nu trupesce cì sufletesce, cum desonoréza pre preoti ; Noi cari ne falímu cu frumosulu nume de crestinu — se onorámu preotii crestinismului ! Noi Romanii si din altu punctu

¹⁾ Osea c. IV. v. 9.

²⁾ Mat. c. XXIII. v. 3.

de vedere suntemu detori a ne onorá preotii, pentru-cà scimu cu totii, cà preotii romani totu-dé-un'a au fostu focularii primi ai romanismului, Eli au fostu dintai luptatori in totu loculu pentru limba, natiune si patria, ei, cu unu cuventu, ne-au fostu si ne suntu atátu parenti sufletesci, câtu si parenti ingri-gitori de benele nostru pamentescu; ei ne-au invetiatu si ne in-vétia calea cea adeverata, ce avemu se urmamu, pre care cale purcediendu potemu ajunge la îndestulire pamentésca si fericire cerésca, ce la toti ve' poftescu. Aminu.

Basilii S. Podóba.

Predic'a XX.

Dominec'a orbului celui din nascere. (a VI. d. s. Pasci).

Éra ei l'au ocarítu pre densulu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Joanu c. IX. v. 28.

Sant'a Evangelia de astadî ne spune, cà întempanandu Christosu între multimea ce-lu incungiurá unu omu orbu din nascere, i-s'a facutu îndurare de densulu si facundu tina din scupitu i-a atensu ochii dicundu-i: „mergi de te spala in funtan'a Siloamului“, si numai decátu se duse orbulu de se spalà si éca se întórse vediendu. Tóta multimea, atátu streinii câtu 'si vecinii, cari sciuse pre orbulu acest'a se miráu de minunea acést'a, cà din vécu nu s'au mai audítu se fia deschisu cenev'a ochii ace-lui'a ce s'a nascutu orbu. Orbulu primindu dela Christosu atát'a bunatate scumpa, — cà-ci ce e mai scumpu pre lume, I. m., decátu vederea si ce este mai amaru pentru cenev'a decátu cá se nu védia lumin'a sórelui si se amble si pre la amédiadi impie-decandu-se; orbulu, dícu, patrunsu de atát'a benefacere nu potù se nu fia multiamitoriu catra densulu, nu potù se nu fia cu evlavie catra benefacatoriulu seu. Pentru acea din minunea facuta cunos-

cundu elu că Christosu este tramisu dela Domnedieu, — in mediuloculu adunarei prenze a-si arată evlavi'a si reverenti'a catra Mantuitoriulu nostru, si éta numai decátu avù de a suferi împotrivre dela farisei, cari cu ocări si cu huli se nevoiau a-lu trage si a-lu abate dela calea evlaviei pre care pornise, dela calea credentiei celei adeverate pre carea apucase.

„Éra ei l'au ocaritu pre densulu“ — dice evangelistulu — inse orbulu nu bagà in séma ocarile, ci mai vèrtosu laudá pre Christosu, preste care lucru turbaidu de mania fariseii 'lu alungara cu mare batujocura afora din adunare. Oh! de ce mare orbía sufletésca au fostu cuprensi fariseii, cari de-si au potutu vedé cu ochii trupesci pre Domnedieu in mediuloculu loru, coboritu din ceriuri si venitu in lume numai pentru rescumperarea omenimei prin jertfirea trupului seu — totusi nu au voit a-lu cunosce si a crede lui! Veti dice voi, I. m., Asia e! inse déca vomu veni din tempulu acelu vechiu cu 19 vécuri incóce — vomu aflá totu fapte de aceste de a-le fariseiloru si intre crestini. Ura, pisma, hula si altele de acestea domnesce intre ei mai pre totu loculu si la noi, că-ci spuneti-mi, I. m., ce patima nebuna si órba póte fi ace'a care ve împinge cá se nu suferiti intru altii Evlavi'a si faptele cele bune cari voi nu le aveti? Că-ci a pismuí celoru buni: pentru-cà suntu buni, atátu de uritu lucru este, cátu mai reu nu se póte dá pre lume decátu acest'a, că de pismuiti unui bogatu pentru averile lui, nu me miru atátu de tare, de vreme ce candu ati vré si voi a aduná asemenea bogatii nu e in poterea vóstra; — asemenea de veti pismuí caruiv'a sanetatea seau frumseti'a, intieptiunea seau virtutea, suntu aceste bunetati, cari nu stau in poterea vóstra si pentru ace'a nu e mare minune, că din pism'a ce aveti in lontru ve pare reu, că au altii acea ce voi nu poteti avé. — Dar' de pismuiti unui dreptu bunetatea lui ce folosu aveti? Au nu stà acea in poterea vóstra, au nu poteti si voi fi buni numai de veti vré? Evlavi'a, smereni'a, dragostea fratié-

sca, infrangerea animei, — tóte aceste suntu bunetati, cari fiecare le póte avé; ficcare seracu are pretiu destulu cu ce se le cumpere, nu ve lipsesce nemica cá se le aveti aceste, fora numai vointi'a. Au nu e mare nebunía dara se pismuésca omulu altui'a ace'a, care nemenea nu oprește se nu o aiba si elu, si inca se aiba atát'a, cátu si altulu.

Dóue parechi de frati au fostu pre lume, cari se omorira unulu pre altulu: Cainu si Abelu fiii lui Adamu, si Romulus si Remus fratii, cari antaniu urdira cetatea cea vestita a Romei, mam'a nóstra buna din care ne tragemu noi. — Cainu a omoritu pre fratele seu Abelu si Romulus pre fratele seu Remus; amendoi acestia ucigari de mórte s'au osenditu la iadu, cá se se pedepsésca pentru fapt'a loru cea rea, cì aci in lume nu avura, asemenea pedépsa. Cainu amblà multu ratecindu prin locuri pustie, déca vedé ori-ce fiéra selbateca tremurá, o frundia de se miscá elu receá, umplé campurile de suspine si de vaiete, greu î-i erá intunereculu, urita lumin'a, infricosiata odichn'a, fora odichna priveghia-rea si cá si candu ar' fi avutu la spate in totu tempulu vre-unu deavolu, carele se-lu bata; asia pururea fugiá din délu in délu cá unu omu desnadejduitu, la açarui anima fricósa pururea suna cu-ventele: Totu celu-ce me va aflá me va omorí. (C. Facerei IV.)

Inse nu asia se intemplà lui Romulus, elu fù cu indelunga rabdare suferitu de Domnedieu si duse viétia mai multu vesela decâtu trista multe biruintie facundu asupr'a vrasmasiloru sei. — De unde este osebirea acést'a? Au nu amendoi omorira pre fratii loru cei buni si nevinovati? Au nu amendoi î-i omorira cu insielatiune? Asia e, inse cu alta osebire, cà Romulus pismuì lui Remus poterea lumésca, éra Cainu pismuì lui Abelu bunetatea cea sufletésca — unulu nu poté moscení averea fratelui de nu i-o luà prin ucidere, éra cel'alaltu poté avé bunetatea sufletésca a fratine-seu si fora de ai-o luá cu uciderca; elu poté fi bunu si placutu

lui Domnedieu si fora de a ucide pre Abelu. — Pentru ace'a Cainu fú mai tare pedepsitu decâtu Romulus, cà-ci déca Abelu erá dreptu, au nu poté fí si Cainu dreptu? Au nu poté aduce si elu pârg'a cea mai alésa a holdeloru s'ale si celea antaiu nascute ale turmei de jertfa lui Domnedieu? Au nu poté si elu jertfi lui Domnedieu cu anima drépta? — Oh, tóte aceste le poté, dar' vicleanulu voi mai bene se iè dela frate-seu ace'a ce nu avé elu, decâtu se căscige ace'a ce avé fratele seu. — Pentru ace'a remase elu de tristu esemplu toturoru celor'a, ce pismuescu dreptului bunetatea si dreptatea; — togmai cá si Cainu suntu toti acei'a, cari pismuescu deaprópelui seu bunetatea lui, cà-ci au nu potu si ei de ar' voi se fie buni, precumu fratele si deaprópele loru? Au nu potu si ei se se imbrace cu smerenie si umilintia, cu dreptate si evlavia, cá deaprópele loru? Au nu potu si ei a se rogá lui Domnedieu mai desu precumu acel'a? Au nu potu si ei mai adese-ori se se marturisésca si se se cuminece precumu elu? Au nu potu si ei mai cu evlavia stá in Baserica precum elu? Bá potu, le potu face tóte aceste, inse nu voiescu. — Pentru-ce dara se intristéza pentru-cà altii facu mai multu bene decâtu ei? Pentru-ce ei ridu si batjocurescu pre cei cucernici si cu fric'a lui Domnedieu? — Pentru-cà ei suntu vicléni la anima si nu vreu a cunósce pre Domnedieulu celu adevveratu intocm'a cá fariseii din s. Evangelia de astadí, cari pre orbulu celu din nascere, ce laudá pre Domnedieu, pentru-cà i-a datu vederea ochiloru 'lu batjocurira si scóse afora din adunare.

Inse eu pré credu, I. m., cà dintre câtii sunteti adunati astadí in acestu santu locu nece unulu nu e de acei'a, càror'a se le fia uriti cei buni si drepti, nece unulu nu e de acei'a, cari se se silésca a-i trage dela evlavia, si a-i abate dela calea mantuirei; si déca ar' fí totusiu carev'a de acesti'a, eu i dîcu: „fia-ti destulu perirea t'a si nu cercá si perirea altor'a“, nu ve rogu intru atât'a, I. m., cá se fiti cu evlavia cá si altii, nu

ve rogu se fiti rabdatori, se fiti umiliti, câtu mai vêrtosu se lasati pre vecinii vostri se urmeze evlavi'a precumu vréu si semtiescu, si eu sperezu cà nu numai veti lasá pre altii se amble in cararile evlaviei, si se faca ori-ce bene, cì si voi dupa pild'a loru veti dorí si veti iubi evlavi'a si ve veti nevoi cu totu feliulu de fapte bune a ve impodobí si infrumsetiá.

Dreptu-acea nece la unu lucru, ori câtu va fi de micu, se nu fimu nebagatori de séma — cì de e reu se ne ferimu, de e bunu se-lu facemu.

Voi cugetati, I. m., cà lucrulu mantuirei e usioru, si numai atunci trebue a cugetá si de sufletu candu nu aveti ce lucrá alta? — Lucrulu mantuirei sufletului, fratiloru, e unu lucru fórte greu, fórte lunecosu si cu primesidia, care ar' trebuí pururea se tiena cuprensa mentea nóstra, si nece odenióra se nu ne ésa din cuge-tulu nostru. Stremta e pórt'a si angusta calea care duce la viétia ¹⁾. Inse pentru ace'a nu potiu eu alta se ve propoveduescu si se ve invetiu fora ce a poruncitu domnedieesculu nostru Mantuitoriu. Au potu eu sterge Evangeli'a si se o schimbu pentru-cá se ve invetiu dupa voi'a vóstra, dupa poft'a vóstra? Nu potiu! Deci pururea se cade se fiti cu grigia, pururea cu fric'a cá se nu cadeti.

Diceti, cà sunteti cuprensi cu multe nevoi, díceti cà aveti casa grea si multe necasuri, — asia este! Inse aveti si sufletu, carele e mai scumpu decâtu tóte aceste, ori cu ce truda, ori cu ce necasu poftesce se ne nevoimu a-lu pregatí la mantuire si fericire. — Nevoíti-ve dara a intrá prin usi'a cea stremta ²⁾. Eu scíu, cà aceste lucruri nu vi-'su pré placute, si mai cu vóia ati ascultá unu preotu, carele se ve incredentieze, cà a se mantuí si fericí e unu lucru usioru, si eu pré bucurosu

¹⁾ Mateiu VII.

²⁾ Luc'a XVIII.

v'asiu incredentiá si m'asiu îmbuná cu propoveduiri de aceste, cari placu trupului vostru, de nu asiu vedé, cá portandu-me intru acestu chipu v'asiu vende si v'asiu surupá pentru vecia in tartaru, — pentru ace'a érasiu me intorcu si dícu se aveti tóta grigi'a pentru sufletu, si déca voiti se ve mantuiti si sufletulu vostru si se-i cascigati fericire pururea se fiti cu fric'a lui Domnedieu si cu iúbire catra deapróprele si cu zelu, cá-ci Fericitu este omulu, carele se teme de Domnulu pentru evlavia. Aminu.

Vasiliiu Popu,
Paroculu Nasalului.



F O I S I O R A .

R O G A T I U N E .



Fientia necuprensa, ce lumea ai ziditu,
Acestu opu de minune si templu stralucitu
In care vecinicu arde o lampa lucitórie
Si mii lumine dalbe cu chipu de stelisióre,
In care mii de glasuri eternu te glorifica
— A paseriloru innuri si-a ventului musica —
In care di si nópte ai mii adoratori,
— Munti vechi si stânci carunte si-a luncei dalbe flori : —
In templulu acestu mare, sublimu locasiu alu teu,
Asculta si-a mea ruga, o! sante Domnedieu !

Eu am in departare unu dragu si bunu parente,
Ce-adesiori suspina de dorulu meu fierbente,
Si-o maica iubitória, ce viétia mi-a donatu
Si florile credentiei in sinu-mi a plantatu,
Ce díle, nopti petrece gandindu numai la mene,
Cá-ci singur'a-i dorintia e 'n lume alu meu bene . . .
Intende preste densii, o! mare-Domnedieu !
Intende-a tale bracie si tainicu scutulu teu
Si apera-i de-a sórtei sageti fulgeratórie,
Viéti'a loru se fia o dalba di cu sóre . . .

Ér' candu in urn'a d'lei veni-va séra dulce :
In patri'a t'a santa gatesce-le atunce
Din flori si din parfumuri, din radie de lumina
Unu dulce patu si splendidu de vecinica odina.

Mai am si-o scumpa ginte, ce 'nóta in suspine,
Ce plange-acumu de secolu pe tristele ruine
A vechiului seu templu de glori, stralucitu . . .
O ! cauta, sante Dómne ! din tronu-ti prémaritu,
O, cauta cu 'ndurare la nai'a ginte mele :
Destulu vai ! retacít'a pe marea negrei gele,
Índrépta-o in fine spre insul'a 'nflorita,
In care o ascépta din sóre coborita
A fericirei d'na cu zîmbetu-i placutu
Si-unu venitoriu mai splendidu, cá falniculu trecutu ! . . .

Mai am eu inca 'n lume frati multi, ce ratecescu
Pe càile vietiei, cá orbi si nu zarescu
Limanulu ce-i ascépta zîmbindu in departare,
Si nu voiescu se scía, cà-acésta lume mare
E opu creatu de tene, cà sufletulu teu santu
Dictéza legi naturei in ceriu si pre pamentu.
O ! cauta si l'acesti'a din stele cu iubire
Si nu-i lasá, Parente, in asta ratecire !
Aréta-le 'ndreptandu-i spre vecinic'a lumina,
Cà tu esti Domnitoriulu, cui sórtea se inchina,
Cà tu esti adeverulu si vecinic'a potere
Si dulcea fericire, ce sufletulu o cere ! . . .

Dar' pentru mene óre ce bunuri se dorescu ?
Invétia-me, o ! Dómne, din tronulu teu cerescu !
Precumu adí lumea tóta, asia s' eu asiu cere
Comori nenumerate, tesauri si avere :
Dar' scíu bene cà-aceste nu-su alta pre pamentu,
Decátu unu fumu ce sbóra si trece-acusi in ventu.
Asiu cere o cununa de glorii si renume :
Dar' aste 'n marea vietiei nu-su alta decâtu spume.
Seau cere-asíu — ce-i mai dulce cá tóte pe sub sóre —
Amorulu unei dalbe si blande copióre :

Dar' si amorulu este o rosa, ce 'nfloresce
Abiá o primavéra, apoi se vescediesce.
Seau cere-asiu alinarea cumplitului meu chinu
Si vindecarea ranei, ce portu de multu in sinu :
Dar' póte scí acel'a, ce n'a gustatu amarulu,
Cà ce este dulceti'a, ce-i tende lui zaharulu ?
Si gradin'a produce-ar' atâtea florióre,
De n'ar' cadé asupr'a-i din nuori ploi roditórie ?

Nu, nu voiu cere bunuri lumesci, amagitórie,
Neci chinuriloru mele sfêrsitu, seau alinare :
Taría dà-mi tu, numai, o ! sante Creatoriu !
Taría p'alu vietii oceanu spumegatoriu
Se potu dá veselu facia cu ori ce negru valu
Pan' barc'a-mi va s' ajunga la multu doritulu malu.
Si-o dulce bucuría mai dà-mi p'acestu pamentu :
Natiunea mea, ce plans'a multi secolu suspinandu,
S'o vedu voiósa 'n fine, s'o vedu siedindu odata
Pe tronulu fericirei cu glorii coronata ! . . .
Acést'a e dorinti'a ce arde 'n sinulu meu :
Din raiu-ti plenu de angeri cu dalbe aripióre,
Din tronulu teu mai splendidu, cá 'n d'fiori maretiulu sóre
Asculta a mea ruga, o ! sante Domnedieu !

PETRU DULFU.

Pro memoria.

Suntu dóue cuvente mari in limb'a nóstra, pre cari Stramosii nostri le-au asociatu impreuna, si cari resonandu in urechile si animele loru, desceptáu a morulu de patria, libertate si nationalitate. — Aceste mari cuvente suntu : Beseric'a si Scól'a ! — Beseric'a si scól'a 'su celea dóue mari institutiuni, caror'a Romanii suntu detori cu intrég'a loru viétia nationala. Déca Romanimea traesce astadi cá natiune, déca avemu o limba cu care se ne esprimamu sentimintele, dorentiele, intristarea seau bucuri'a, -- déca amu strabatutu atâtea secole de suferintie, de invasiuni streine si mai esistamu cá Natiune — — o detorimu numai besericej si scólci. — Beseric'a ne-a conservatu limb'a. Beseric'a ne-a conservatu institutiunile nóstre nationale si in totu tempulu tind'a besericej s'a transformatu in scóla pentru a-i invetiá pre Romani carte, pentru a-i face se nu uite limb'a stramosiloru loru, a pastrá amorulu de patria, si a inspirá in anim'a loru sfant'a idea a Romanismului Déca Scól'a dá poporului lumin'a, beseric'a si moral'a ei voru lucrá puternicu pentru moralisarea lui si pentru iubirea de patria.

C. A. Rosetti.